

2. Опанасенко В. П., Самусь Т. В. Реалізація проектної технології під час вивчення педагогами професійного навчання технічних дисциплін циклу професійної підготовки. Наукові інновації та передові технології (Серія «Державне управління», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»): журнал. 2022. № 9(11) 2022. С. 167 – 178.

3. Авраменко Є. В. Сутність та структура цифрової компетентності майбутніх агроінженерів. «Наука і техніка сьогодні» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2024. № 8(36) 2024. С. 455 – 466.

4. Самусь Т. В. Цифрова трансформація професійної підготовки майбутніх педагогів професійного навчання в умовах змішаного навчання. «Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка»): журнал. 2024. № 5 (33) 2024. С. 875 – 885.

Байдулін Валерій Борисович,
молодший науковий співробітник лабораторії професійної кар'єри
Інституту професійної освіти НАПН України

ТЕХНОЛОГІЯ КОНСУЛЬТУВАННЯ УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ З БІЗНЕС КАР'ЄРИ В СУЧАСНОМУ ІНФОРМАЦІЙНОМУ ПРОСТОРИ

В умовах воєнного стану і зростання рівня безробіття в Україні підприємництво стає основним видом трудової діяльності більшості громадян. Для забезпечення повоєнного розвитку Української держави, відбудови частково зруйнованих галузей господарства, зростання добробуту українського народу необхідно відновлювати ефективну економіку, що вбачається можливим на основі активізації малого та середнього підприємництва. Підприємництво й бізнес справедливо вважаються творчою, пошуковою й водночас ризикованою соціальною діяльністю й у більшості країн світу з ринковою економікою є одним із найпрестижніших занять. У такому контексті особливо важливою є проблема підготовки майбутніх фахівців до ведення власного бізнесу. На жаль, значна частина здобувачів професійної освіти вважають, що стати успішним підприємцем без знань і спеціальної підготовки нескладно. Проте ті з них, хто завершив навчання у ЗП(ПТ)О дуже швидко переконуються, що основні знання та навички потрібні як тим, хто має власний бізнес, так і тим, хто наймається на роботу, продає товар, і хто його купує. Але й за умови успішного опанування теоретичними знаннями з «Основ фінансової грамотності та підприємницької діяльності», більшість учнів відчують потребу в консультуванні щодо успішної реалізації набутих знань на практиці, а також вибору напрямів самореалізації в майбутній кар'єрі та бізнесі. Відтак виникає явище, що з часом стає інтегрованим процесом, який органічно поєднує підприємницьку діяльність і кар'єрне зростання. Таке явище ми означаємо поняттям «бізнес-кар'єра».

Консультування з бізнес-кар'єри за певних умов повинно здійснюватися системно, ґрунтуючись на нормативно-законодавчій базі, що визначає засади та напрями консультування як системи призначеної забезпечити реалізацію державної політики у сфері відтворення, раціонального використання та

розвитку трудового потенціалу країни у цей непростий період, досягненню збалансованості попиту і пропозиції на ринку праці.

Консультавання з бізнес-кар'єри розглядаємо як процес взаємодії здобувача професійної освіти з консультантом, що здійснюється з метою надання своєчасної допомоги індивіду в розв'язанні проблем планування і розвитку його професійної кар'єри. При цьому планування і розвиток професійної та бізнес-кар'єри включає процеси вибору майбутньої діяльності, її опанування, а також соціального й економічного адаптування. Таке консультавання передбачає конкретизацію мети, якої прагне досягнути молода людина у професійній діяльності, а також розроблення конкретного сценарію, згідно з яким вона зможе реалізувати кар'єрні плани, та розвиток навичок самоуправління кар'єрою. Навички самоуправління професійною та бізнес-кар'єрою розглядаються, як здатність людини планувати власну кар'єру в мінливому середовищі ринку праці, соціальної і організаційної невизначеності. Така модель вимагає від людини постійного саморозвитку та удосконалення, відповідно до запитів ринку праці, більшої активності і самостійності у вирішенні питань, пов'язаних із фаховою діяльністю.

Консультавання молоді з майбутньої бізнес-кар'єри можна розглядати як засіб підвищення їхньої конкурентоспроможності на внутрішньому та міжнародному ринках праці. Таке консультавання сприятиме зниженню суспільних витрат на професійну підготовку молоді за рахунок формування чіткого розуміння професійно-освітньої траєкторії. Необхідно враховувати, що переважна частина молоді на старті професійного і життєвого самовизначення не здатна зробити вибір, який рівною мірою задовольняв би її інтереси і потреби, а також – потреби суспільства. Тому одним із завдань ЗП(ПТ)О є створення умов, що забезпечуватимуть молодому поколінню можливості пошуку і реалізації найбільш ефективних, соціально прийнятних і затребуваних стратегій розвитку бізнес-кар'єри. Аналогічна проблема в сучасних умовах часто постає і перед робітниками, які, в переважній більшості, не підготовлені до зміни професії (спеціальності), насамперед, в психологічному плані. Одним із завдань системи професійної освіти є формування в особистості готовності до таких змін та психолого-педагогічної підтримки професійного розвитку, вибору майбутнього виду бізнес діяльності; готовності до здійснення практичних заходів з оволодіння новими професіями та до постійного професійного розвитку.

Значною проблемою для проведення таких консультацій є накопичення, опрацювання, систематизація відповідної інформації. Важливим є відбір достовірних джерел інформації. На сучасному етапі, в період інформатизації суспільства, використання мережі Інтернет забезпечує якість цієї діяльності викладачів і учнів ЗП(ПТ)О.

Всесвітня мережа Інтернет дозволяє комплексно вирішувати різні завдання щодо організації цієї роботи. Тут можна знайти комплекси тестових методик, професіограми; словник професій та довідники навчальних закладів, кадрових агенцій, центрів зайнятості тощо, блоки засобів інтерактивного спілкування для забезпечення консультацій кваліфікованих спеціалістів; інформацію щодо працевлаштування (база даних резюме та вакансій, законодавчі акти) для

батьків. В українському сегменті мережі Інтернет існує значна кількість ресурсів, які інформують про умови вступу до навчальних закладів, напрями навчання і підготовки, освітні портали, ресурси працевлаштування, тестувальні ресурси тощо [2, с. 46].

Перевагами використання мережі Інтернет у процесі такого консультування є: інтерактивний режим отримання максимально об'єктивних відомостей про індивідуальні характеристики особистості; вільне отримання інформації про працевлаштування; можливість самооцінки професійно-значущих особистісних якостей щодо подальшої підприємницької діяльності; швидкий доступ до методичних матеріалів для професійного консультування молоді для вчителів загальноосвітніх шкіл, викладачів вищих і професійних навчальних закладів, педагогів, психологів та батьків.

Освітні ресурси мережі, на які ми можемо звернути увагу – це освітні портали, в контенті яких наявна будь-яка інформація. На таких порталах представлено каталоги освітніх ресурсів, закладів освіти різних рівнів акредитації, є докладна інформація про системи освіти найбільш розвинутих країн; гранти, виставки, конференції. Прикладами таких ресурсів є Освітній портал (<http://osvita.org.ua/>), Educational Network Ukraine (<http://www.ednu.kiev.ua/>).

Ресурси щодо працевлаштування є одними з найпоширеніших серед засобів мережі Інтернет. За допомогою таких сайтів існує можливість отримати відомості про ярмарки вакансій, найбільш затребувані спеціальності, їх особливості та додаткові вимоги, пропозиції роботи, встановити контакт із роботодавцем, потенційним інвестором, партнером: «Робота – кар'єра професіонала» (<http://www.rabota.ua/>), «Робота 2022» (<http://jobsearch.com.ua/>), «Work.ua» (<http://www.work.ua/>).

Тестувальні ресурси пропонують перелік різних психологічних тестів із метою подальшого надання рекомендацій щодо вибору майбутньої діяльності: «Профорієнтація – зроби свідомий вибір» (prof.osvita.org.ua, <http://vubor-profesii.org.ua/>). За допомогою онлайн-тестування молодь має змогу дізнатися про рівень інтелектуального розвитку, характер, здібності, власні психофізіологічні особливості й визначити, яким чином можливо використати індивідуальні можливості під час вибору майбутньої діяльності. Перевагою такого тестування є те, що результати можна одразу переглянути і вони, в свою чергу, допоможуть самовизначитися у майбутньому професійному напрямку.

Відповідно до аналізу використаних джерел існує класифікація подібних ресурсів стосовно питань професійного та бізнес консультування, професійної орієнтації та працевлаштування молоді, що можуть бути використані українськими користувачами мережі Інтернет а саме: сайти, що надають інформацію про працевлаштування; ресурси з надання послуг у професійному консультуванні; сайти державних структур із працевлаштування населення [3, с. 223].

В мережі Інтернет існують ресурси з професійного консультування, що допомагають зробити вибір щодо професійного майбутнього та отримати швидку допомогу від консультантів з професійної та бізнес кар'єри через інтерактивне

спілкування: портал професійного консультування (<http://www.profi.org.ua/>), інтернет-проект «Профосвіта» (<http://prof.osvita.org.ua/>), молодіжно-інформаційна консультативна служба «Світ професій» (<http://www.4uth.gov.ua/trade/>).

Головне завдання цих ресурсів – допомогти сучасній молоді свідомо підходити до вибору майбутньої діяльності в залежності від індивідуальних психологічних схильностей, показати реальну ситуацію на ринку праці. Вони покликані допомогти користувачам визначитися з майбутньою діяльністю; показати зв'язок між бажаною кар'єрою та необхідною освітою; розкрити тенденції розвитку ринку праці в різних регіонах України; розкрити специфіку різних спеціальностей; виправити негативний імідж «непрестижних» професій; надати користувачам необхідну контактну інформацію державних і недержавних організацій, що займаються питаннями працевлаштування [4, с. 240].

Віртуальне інформаційне середовище функціонально ідентифікується як простір «надання інформаційної, методичної, організаційної допомоги усім учасникам; формування єдиного підходу до організації консультування з професійної кар'єри, відповідно до сучасних потреб; надання можливості кожному поділитися досвідом та напрацюваннями задля впровадження передового досвіду; спільного створення, зібрання та обміну сучасними, безкоштовними, вільно розповсюджуваними ресурсами; опанування нових інформаційних технологій; упровадження нових організаційних форм діяльності» [5].

Актуальність такого віртуального простору для консультування з питань молодіжного підприємництва важко переоцінити. Основними перевагами створення такого середовища є: 1) можливості постійного доступу суб'єктів до інформації, що знаходиться у мережі Інтернет; 2) самостійна пошукова діяльність, спрямована на оволодіння необхідною організаційною та навчальною інформацією; 3) збір і накопичення передового, зокрема іноземного, досвіду, а також доступ до інформації, що необхідна для підвищення якості і ефективності професійної освіти; 4) зручна, економічна та ефективна взаємодія, співробітництво, як на організаційному, так і на міжособистісному рівнях.

Особливостями здійснення такого консультування є: 1) достатній рівень комп'ютерної письменності усіх, хто бере участь у процесі; 2) уміння представити зміст відповідно обраній формі (зокрема, інтернет- тренінгу, тестуванню тощо); 3) наявність відповідної матеріально-технічної бази (необхідне комп'ютерне обладнання, програмне забезпечення, доступ до мережі Інтернет на достатній швидкості); 4) моделювання змістовного віртуального інформаційного середовища, представленого навчальними, довідковими та ін. ресурсами мережі Інтернет з використанням мультимедійних засобів [7].

Таким чином, маємо достатні підстави вважати, що консультування з професійної та бізнес кар'єри у віртуальному інформаційному середовищі загалом є важливим і необхідним в умовах сучасного інформаційного простору та має вагоме психолого-педагогічне значення.

Список використаних джерел:

1. Базиль, Л. О., & Орлов, В. Ф. (2022). Проблеми консультування з питань розвитку молодіжного підприємництва. *Professional Pedagogics*, 1(24), 18-26. <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2022.24.18-26>
2. Берко, А. Ю., & Коляса, У. Я. (2010). Інформаційне забезпечення інтелектуальних систем професійної орієнтації. У В. В. Пасічник (Ред.), *Інформаційні системи та мережі: [збірник наукових праць]* (с. 41-49). Видавництво Національного університету "Львівська політехніка".
3. Виноградська, А. М. (2007). *Основи підприємництва: навч. посіб. (2-ге вид., перероб. і доп.)*. Кондор.
4. Кузьмінська, О. Г. (2012). Персональне освітнє середовище – перший крок до віртуальної освіти [Електронний ресурс]. У *Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми (Психологія нового тисячоліття): междунар. наук.-практ. Інтернет-конф., 28 травня 2012 р.: тези доповідей*. <https://surl.li/nxuvrq>.
5. Освіта Тернопільщини [Електронний ресурс]. (n.d.). <https://surl.li/lxfodm>.
6. Алексеева, С. В., Базиль, Л. О., Гриценко, І. А., та ін. (2020). *Підготовка майбутніх кваліфікованих кадрів до підприємницької діяльності в умовах розвитку малого бізнесу: теорія і практика: монографія*. Полісся.
7. Чумак, В. В. (2012). Впровадження дистанційних технологій у процес розв'язування студентами психологічних задач [Електронний ресурс]. У *Віртуальний освітній простір: психологічні проблеми (Психологія нового тисячоліття): междунар. наук.-практ. Інтернет-конф., 28 травня 2012 р.: тези доповідей*. <https://surl.li/dmjgir>.

Бахтіярова Халідахон Шамшитдінівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
професор кафедри філософії та педагогіки
Національного транспортного університету

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ОСВІТИ УКРАЇНИ: ТРЕНДИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Стрімкий розвиток цифрових технологій стає частиною економічного, політичного та культурного життя людини. Повсюдне поширення цифрових технологій торкнулося і системи освіти. У разі швидкого розвитку інформаційної сфери, підвищення мобільності багатьох сфер життя завдання цифровізації освітньої системи виявляється дуже актуальною.

Освіта у ХХІ столітті покликана поєднувати традиційні педагогічні прийоми та методи з новими, заснованими на застосуванні сучасних технологій з метою формування у здобувачів освіти необхідних знань, умінь та навичок.

Коли говорять про вплив цифровізації на процес навчання, найчастіше перераховують переваги використання цифрових технологій, до яких насамперед відносять: миттєвий доступ до потрібної інформації; формують важливі навички роботи з науковими джерелами; допомагають педагогу